БИШКЕКТЕ БААУнун БОРБОР АЗИЯда АНАЛОГУ ЖОК ОКУУ ИМАРАТЫ КУРУЛАТ

Борбор Азиядагы Америка университетинин куруп жаткан окуу имараты Борбор Азияда аналогу жок, Кыргызстандын меймандостугун арттыруучу жай болмокчу. Долбоор тууралуу тиешелүү адистер менен маектештик.

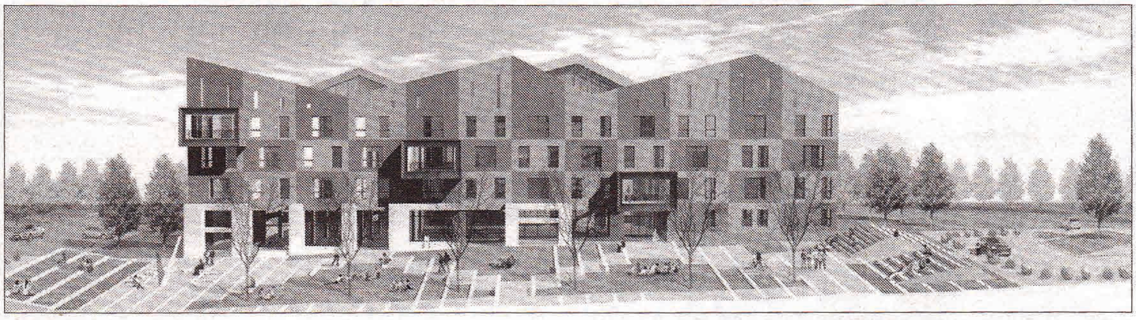

"ЭКОЛОГИЯГА ЗЫЯНЫ ЖОК ОКУУ ИМАРАТЫН КУРАБЫЗ"

Долбоордун идеясы, бюджети жана качан ишке кириши тууралуу БААУнун каржы маселелери боюнча вице-президенти ТАЛАНТ СУЛТАНОВ маалымат берди.

– Талант мырза, жаңы окуу имаратын куруу идеясы качан пайда болгон? Анын өзгөчөлүгү эмнеде?

– Биздин университет сапаттык, сандык жагынан өсүүнүн үстүндө. Студенттердин саны да көбөйүүдө. Ошондуктан имаратты кеңейтүү жагын көп жылдан бери ойлоп келатканбыз. Биринчиден, донорлордун эсебинен курулганы жаткан кампустун курулушу менен өлкөгө инвестиция тартууга мүмкүн болот. Экинчиден, студенттерге да жакшы шарттар түзүлөт. Окуу жайдын азыркы президенти бул идеяны колдоого алып, буюрса, сөздөн ишке ашып жатат. Бул үчүн Бишкектин четиндеги Асанбай кичирайону тараптан 3 гектар жер сатып алдык.

Кампус 16 миң чарчы метр аянтка курулуп, бийиктиги 4 кабат болот. Кампус деп коёт, тактап айтканда, окуу имараттары, илимий-изилдөө институттары, жатакана, китепкана, тамактануучу жай, спорт аянтчалары жана башкалар орун алат. Кыргызстандагы эле эмес, Борбордук Азиядагы өзгөчө курулуш болуп, кооздугу, көрктүүлүгү менен айырмаланган студенттик шаарчага айланмакчы. Баса, бул кампусту тургузуу менен Кыргызстандын курулуш тармагына ноу-хау киргизилгени жатат. Эгерде Кыргызстандын стандарты менен курулганда, кампустун жылытуу системи жылына 4 189 561 кВт саат электр энергиясын керектемек. Биз мындан качып, жылытуунун геотермалдык системин орнотобуз. Бул экологияга зыяны жок систем болуп эсептелет. Муну менен 533 072 кВт саат же 87 пайызга электр энергиясы үнөмдөлөт. Жылытуу системинин мындай арзан түрүнө өткөрүү келгендердин баарына эшигибиз ачык. Кеңешибизди айтып, тажрыйба бөлүшүүгө даярбыз.

– Долбоордун бюджети канча болууда?

– Бюджети 20 миллион доллардан ашык. Акчанын баарын сырткы донорлор, демөөрчүлөр бере турган болушту. Биз да жөн жатпай, Кыргызстандын ичинен акча чогултуу максатында кампустун холлунун дубалынын кыштарынын ар бирин 50 доллардан саталы деп чечтик. Кышты сатып алган жарандын аты-жөнү ага жазылат. Эстелик сыяктуу тура берет. Муну менен аз да болсо кампустун курулушуна жардам бергендерди ачыктаган болобуз. Албетте, мындай жол менен чоң акча чогултуу мүмкүн эмес. Кампустун курулушуна жарандар да кайдигер карабай, колдорунан келишинче жардам бергендерин көрсөткүбүз келет. Алар үчүн бул көрүнүш жагымдуу да, кызыктуу да болсо керек.

– Курулуш иши качан аягына чыгарылат?

– Келерки жылдын күзүндө окутуучулар жамааты, студенттер жаңы имаратка көчүп барабыз деп турабыз.

"МАКСАТЫБЫЗ – ЭКИ ЭЛГЕ ТЕҢ ЖАГЫМДУУ ИМАРАТ КУРУУ"

БААУнун жаңы имаратынын дизайнынын автору – 20 жылдан бери билим берүү мекемелерин курууга адистешип, көптөгөн билим борборлорун курган америкалык архитектор-дизайнер ГЕНРИ МАЙБЕРГ. Аны менен интернет аркылуу байланышка чыктык.

– Генри мырза, аталган имараттын дизайны эмнеси менен өзгөчөлөнөт?

– Кампустун дизайнын жасоодогу максат – эки элдин улуттук колоритин, өзгөчөлүктөрүн синтездештирүү менен эки элге тең жакын, жагымдуу болгон имараттын архитектурасын түзүү. Кыргызстан тууралуу эч нерсе билбегендиктен, алгач кыргыздын улут катары менталдык өзгөчөлүктөрүн окуп-үйрөнүп, таанышып чыктым. Дизайнда кыргыз элинин улуттук баалуулуктары, колорити колдонулду. Спорт аянтчасы Бишкектин борборундагы "Ала-Тоо" аянтын элестетет. Баса, спорт аянтчасынын чыгымын кыргыз жеке ишкерлери моюнуна алышты. Кыргыздарга жакын болгон кызыл, көк түстөргө басым жасадым. Артында тоолор тургандыктан, чатыры да тоолорду элестеткендей болуп жабылат. Тоонун фонунда бул аябай кооз көрүнөт. Аудиториялар көп болуп, аларды бөлгөн дубалдар болбойт. Ичиндегилердин бири-бири менен дайыма жолугушуп, сүйлөшүп туруулары үчүн ачык орундар, кенен жайлар орун алат. Окуу жайдын холлунда студенттер тамактанып, эс алып, окууга даярдана да алышат. Окутуучулар курамы студенттерди, ал эми студенттер аларды дайыма көрүп тура алышат.

– Канча адамга ылайыкташтырылат?

– Болжол менен 1500 студент окуй алса, 500дөн ашык окутуучу, студенттер үчүн спорт комплекси, китепкана бар. Жалпысынан өзүнө 2000ден ашык адамды батырат.

– Кандай курулуш материалдары колдонулат, алар кайдан алынып келинет?

– Имаратты тургузууда биринчи кезекте экологиялык жактан таза курулуш материалдары, технологиялар колдонулат. Имарат жергиликтүү климаттын талаптарына жооп бергидей болушу зарыл. Негизинен, жергиликтүү курулуш материалдарын пайдаланабыз. Бирок ошентсе да айрым заманбап технологиялар, материалдар сырттан алынат. Кыргызстанда курулуштун көркүн чыгаруучу таштар чыгат экен. Ошол таштар менен университеттин кире беришине AUCA деп жазылат. Жазуу жерден өйдө көтөрүлгөндүктөн, таштар жерден өсүп чыккандай элес берип турат.

– Буга чейин Кыргызстан жөнүндө эч нерсе билчү эмес экенсиз. Кыргызстан кандай таасир калтырды?

– Сиздердин өлкөнү БААУда *(Борбордук Азиядагы Америка университети)* иштей баштагандан бери биле баштадым. 3 жылдын ичинде Кыргызстанга болгон кызыгуум, сүйүүм артып, 12 жолу барып келдим. Ушул убакыт ичинде үйрөнгөн нерселеримди дизайнга киргизүүгө аракет кылып жаттым. Бишкек жөнүндө айтсам, жашыл шаар экен. Көчөсүндө кетип баратсаң, эки тарабы тизилген бак-дарак болгондуктан, сейил бак аралап бараткандай сезим болот. Шаарда ачык коомдук жайлардын көп болгону жакты. Анан бат куралып, кайра бат жыйналган боз үйүңүздөр өзгөчө таасир калтырды.